СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 210. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 8-го вересня, 1934 — VOL. XLII. No. 210. Jersey City, N. J., Saturday, September 8, 1934. THREE CENTS.

ДЕСЯТЬ УБИТИХ У ТКАЛЬНЯНІМ СТРАЙКУ.

ВАШИНҐТОН. — З донесень, які надходять зі стейтів, обнятих страйком ткальняних робітників, виходить, що страйк поширюється, особливо в Новій Англії, як теж на Полудні, а разом з тим приходить до чимраз кривавіших сутичок між страйкуючими і пікетчиками та тими, що залишились у фабриках при роботі й військом, що їх охороняє. Досі нараховано 10 осіб убитих. Число ранених дуже велике. Найбільше напруження панує на Полудні. В Ґоні Пет, Савт Керолайна, „літаюча ескадрона", яка складалася з 6 страйкуючих і намагалася припинити працю в одній з фабрик, стрінулася з опором з боку працюючих. Підчас суматохи, яка з того виникла, зістали вбиті всі члени „літаючої ескадрони". В Ґрінвіл, Савт Керолайна, офіцир народньої ґвардії вбив страйкара. В Авґусті, Джорджія, страйкар помер від ран, які одержав підчас страйкових заворушень у Трайон. Попередньо померли з того самого приводу два страйкарі.

ХТО ВИНЕН?

ВАШИНҐТОН. — Френсис Ґормен, голова комітету страйкарів, оголошує, що не булоб ніякого заколоту, якби охорона фабрик була віддана самим юнійним робітникам. Тоді булаб цілком певно ґарантія, що буде спокій і не буде ніяких надужить. А так страйкарі гинуть, бо органи публичної безпеки, шерифи та жовніри, провокують страйкуючих і стріляють без потреби та доводять до трагічних випадків.

КОЛИ МОЖЛИВА ЗГОДА?

ВАШИНҐТОН. — Френсис Ґормен подає, що іменована президентом Рузвелтом Рада Розсліду зможе причинитися до ліквідації ткальняного страйку тільки тоді, коли всі ткальняні фабрики будуть замкнені. Постанова робітників мусить бути виконана і зорганізоване робітництво, каже Ґормен, цього докаже.

СТРАЙК ПОШИРЮЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Асошіейтед Прес подає, що з днем 7 вересня страйкували 363,024 ткальняних робітників, а всіх робітників з тої катеґорії начисляють у цілім краю 600,000 осіб.

БОЇТЬСЯ ВПЛИВУ КОМУНІСТІВ.

НЮАРК (Ню Джерзи). — Капітал і праця мусять дійти до згоди, каже Меттю Вол, заступник президента Американської Федерації Праці. Інакше комуністи готові взяти тимчасово верх у теперішній страйковій ситуації. Вол твердить, що комуністи вспіли досить твердо усадовитись у ткальнім промислі. Він каже, що Федерація Праці обороняє теперішній соціяльний і політичний лад, але є небезпека з боку комунізму й фашизму. Тої небезпеки не буде, як капітал не буде пожирати усіх зисків та як матиметься на увазі, що малоплатний робітник рішає про закупну силу нації.

ЗАВОРУШЕННЯ ЧЕРЕЗ ДОПОМОГУ.

ФІНІКС (Арізона). — Яких 200 осіб пікетували осідок федеральної Негайної Допомоги, домагаючися збільшення допомогової пайки. У боротьбі з поліцією згинув один з пікетчиків. Було теж багато ранених.

РОЗБИЛИСЯ ПЕРЕГОВОРИ З СОВІТАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Уже урядово оповіщено, що не виходить нічого з нарад, які вів уряд з Совітами в справі сплати довгів. Стверджено, що нема надії на якийсь успіх, бо уряд не годен уже більше робити ніяких уступок.

ПІДЕ НА ЕЛЕКТРИЧНЕ КРІСЛО.

КУПЕРСТАВН (Ню Йорк). — Ева Ку, що вбила Гери Райта, щоби по нім загарбати асекурацію на суму $10,000, зістала засуджена присудом суддів присяжних на кару смерти. Буде вона в історії Ню Йорку пятою жінкою, що згине на електричнім кріслі, якщо ґовернор відмовить помилування.

ҐЕНҐСТЕРИ ВБИЛИ РЕДАКТОРА.

МІННЕАПОЛІС. — Бандити, котрі від довгих літ засідалися на життя редактора Говарда Ґілфорда, свого доконали і вбили його в часі коли він кермував своїм автомобілем. В 1927 р. пробували вони його теж убити, але тільки поранили і Ґілфорд видужав. Ненавиділи його за те, що він, як редактор, на протязі своєї 20-літньої редакторської праці завжди виступав проти яскинь гри і домів розпусти, які удержували ґенґстери та з яких тягнули зиски.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВИЙ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК. — Екзекутивна рада „Інтернешенел Ледіс Ґармент Воркерс Юніон" подає, що з днем 1 жовтня зарядить страйк 100,000 кравецьких робітників, якщо президент Рузвелт не зарядить до цього часу зменшення годин праці й збільшення платні в промислі бавовняних жіночих одягів.

ЗНОВ НАПАД НА БАНК.

Шайка з 4 узброєних бандитів напала в середу на банк Норт Берґен Трост Ко. в Норт Берґен, Н. Дж., та, заграбивши з нього готівкою 20,000 долярів, пропала без сліду.

Нападу доконано з такою прецизією, з якою доконано нападу на панцирний трок у Брукліні, Н. Й., але поліція не припускає, щоб обох злочинів доконала тасама шайка.

МАЮТЬ НАМІР УБИТИ 75,000 ШТУК ХУДОБИ.

В полудневій Алберті виник плян убити 75,000 штук рогатої худоби, яку з браку поживи тяжко буде перезимувати через надходячу зиму. Як відомо, у полудневій Алберті через постійну посуху висохла вся трава так, що вже тепер худоба конає з браку поживи і води.

Хотять, щоб домініяльний уряд закупив ту худобу і, вбивши її, повернув м'ясо для годівлі свиней.

З Оттави доносять, що міністерство рільництва докладно застановляється над потребою масового вибиття рогатого скота у полудневих частях Алберти, Саскачевану і Манітоби, де через посуху забракне поживи на наступну зиму, бо пожива, яку би треба закупити на виживлення худоби у тих околицях, коштувала би більше, ніж самий скот вартує.

В Оттаві також призадумуються над масовим переселенням фармерського населення з полудневих частин згаданих провінцій у північні части, де не панує така посуха.

ЕВРОПА СИДИТЬ НА БОЧЦІ З ПОРОХОМ.

Сидні Кінґслі, що здобув недавно американську нагороду Пуліцера, як письменник, обїхав Німеччину і Росію, переїхав західню Европу і, хоч має щойно 26 літ, поробив деякі влучні спостереження, як кажуть часописні репортери, що розмовляли з ним, коли вийшов з корабля. На його думку, Европа ціла не говорить про нішо інше, як про війну. Йому видається, що всі люди хочуть зі собою воювати, один одного знищити, але ніхто не має відваги розпо[illegible]и, бо боїться, щоб сам не згинув. Отже всі держави зброяться одна перед одною, і всі разом сидять, наче на бочці з порохом.

ЛЬВІВСЬКОМУ КУПЦЕВИ ВКРАЛИ ВЕЛИКІ ГРОШІ.

Львівський пуртівник овочів, Абрум Бавм, прийшов онеді до хати і перерахував стан своєї каси, в якій було 15,400 зл., 300 долярів, книжечка ощадностей на суму 5,000 зл. і добогоцінности, вартости кільканацять тисяч злотих. До цеї суми додав свій денний торг 400 злотих, замкнув касу на ключ, а ключ сховав до шафи з біллям, яку теж замкнув. На другий день приїхала до нього з Дубна Рузя Копф, яка доставляла йому овочі, щоб одержати від нього належність у сумі 1,500 зл. Купець пішов до своєї каси і тут із жахом ствердив, що гроші, і доляри зникли без сліду; осталася тільки ощадностева книжка й дорогоцінности. Пропав теж ключик із шафки. Арештували зарав його служницю, але вона рішучо заявила, що є невинна. Хто довершив цеї крадежі, невідомо.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА ДО КАЛЕНДАРЯ НА РІК 1935.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми пристуні. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $22.00; половина $12.00; чверть $7.50. Перша й остання сторона в части оголошень по $28.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії то значить, що його оголошення буде стільки дорожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 вересня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотографії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких не будеться поміщувати у календарі), хотілиби, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1935 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 вересня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-одер, виписаний на імя „Свободи" на суму $8.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

МАСОВЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ СКОТА З ПОЛУДНЯ НА ПІВНІЧ.

З полудневих околиць Манітоби вже перевезли у північні околиці тої провінції більше ніж 10,000 скота. Головні транспорти йшли з околиць Сурис, Делорейн і Мелита. З транспортами відїхали на північ багато фармерських родин, головно рентівників. Часть коштів удержання скота в дорозі до місць призначення і всі кошти перевозу поносить провінціональний уряд.

Власники перевезеного скота поробили умови з фермерами у північній части Манітоби щодо годівлі скота тепер і в зимі.

В ХАРКОВІ „ВИЧИСТИЛИ" 25 ПРОФЕСОРІВ ЗА НАЦІОНАЛІЗМ.

В часі чистки вищої школи в Харкові викрито між професорами націоналістичну орґанізацію. Викинено з партії 25 професорів.

ЗАКОН НА БОГАЧІВ.

В Румунії видала влада закон, за котрим кождий великий богач мусить доказати, звідки і яким способом придбав він своє богатство: чи чесним способом, чи обманством, шахрайством або звичайним крадіжем чужого, а найчастіше державного майна. Вже ведуть слідство проти бувшого міністра Манойлеску і бувшого команданта румунської жандармерії, ген. Думітреску, щоби дізнатися, як вони дійшли до своїх міліонів.

ВИКОПАВ СТАРІ СРІБНІ МОНЕТИ.

В словінськім селі Штитар викопав один селянин на своїм полю великий горнець срібних грошей. Усього було 3,000 срібняків, котрі походять з часів панування мадярського короля Жиґмонта.

СМЕРТЬ У КРИНИЦІ.

В селі Бейрут (у Сирії) спустився селянин до криниці, щоби там дещо направити. Коли він довший час не вертався звідтам, спустився за ним його сусід, щоби переконатися, що з ним діється. Він також звідтам не вернувся. Так спустилися в криницю ще 7 і також не вернулись. Виявилося, що всі вони згинули на дні криниці, бо в якій знаходилися трійливі гази.

ДИВНЕ ДИВО.

У французькому університеті в Гренобль заложився студент Равль Арпеш зі своїми товаришами, що він з курячого яйця вигріє сам курятко. Він підвязав собі яйце під паху і так його носив. Одної днини підчас викладу товариші Равля почули ціпкання курятка. Равль виграв заклад.

ВПАВ, ЯК СЛИВКА В КОМПОТ.

Недавно тому приїхав до Рівного львівський купець Фрідлендер. Приїхав досвіта і, маючи годину вільного часу, перейшовся по місті. По дорозі розбалакався з якимсь мулярем, котрий у розмові, нарікаючи на „кризис", висловився між іншим обидливо про польську державу. Фрідлендер, маючи високо розвинені патріотичні почування, вдарив його за те в лице. Муляр зі страху втік, а купець приступив до кількох шоферів, що були свідками цеї сцени, і зачав їм оповідати пригоду. Якраз у тому місці, як купець рецитував обидливі слова муляра, надійшов поліцай і, чуючи таку обиду на адресу держави, з місця приарештував Фрідлендера. Ніщо не помогли його вияснення. Купця відставили під конвоєм до Львова та щойно на розправі усе вияснилося.

НАЙБІЛЬШИЙ ЗАКРИТИЙ БАСЕН СВІТА.

В Анґлії збудували найбільший купелевий басен. Будинок, що його закриває, має два морґи простору й має скляний дах. Глибина басену доходить до 4 м. Величезні фільтраційні машини що три години цілковито перечищують воду. Є також збудовані прилади, що витворюють хвилі, а що басен має довкола чудову штучну пляжу, легко уявити собі, що сидиться на березі моря.

НАСЕЛЕННЯ МОСКВИ ЗАТРІВОЖЕНЕ ПОДІЯМИ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

ДУМАЮТЬ, ЩО ЗАХОПЛЕННЯ ЯПОНЦЯМИ ЗАЛІЗНИЦІ ПРИВЕДЕ ДО ВІЙНИ.

МОСКВА (СССР). — Не зважаючи на те, що комуністична преса почала спокійніше писати про події на Далекому Сході, населення Москви стурбоване можливістю війни з Японією. Припускають, що війни не булоб, колиб Японія обмежилася лише захопленням Східньо-Китайської залізниці, яка тепер знаходиться під спільним зарядом Росії й Манчука.

Та російський громадянин переконаний, що Японія захоче також захопити частину російської території, з якою тісно звязана та залізниця. Відомо, що большевики все заявляють, що за кождий цаль російської землі вони готові битись усіми силами. Коли большевики будуть робити так, як вони голосять, то війна тоді неминуча.

ІТАЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКА УГОДА.

РИМ (Італія). — Між урядом Італії та Франції підписано угоду, яка цілковито спрямована проти Німеччини. Італія приєднується тепер до французького домагання, щоб Німеччині не дозволено зброїтися й щоб вона виконувала точно всі вимоги версайського миру. Таким чином тепер наступає панування в західній Европі Франції й Італії при тісній співпраці Англії.

За порозуміння з Італією Франція заплатила тим, що вона переведе ревізію кордонів у користь Італії в Африці між Тунісом та Тріполісом, а також тим, що признає право Італії „оберігати" незалежність Австрії. Мусоліні зневірився в Гітлері після того, як останній прообіцяв йому, підчас їх особистого побачення, що Німеччина не буде робити замаху на незалежність Австрії, а скоро потім в Австрії вибухло повстання наців.

Чекають приїзду до Риму чехословацького міністра Бенеша. Думають, що ця поїздка скінчиться тим, що й мала Антанта приєднається до французько-італійського порозуміння.

МУСОЛІНІ АТАКУЄ ГІТЛЕРІВЩИНУ.

БАРІ (Італія). — На інтернаціональній виставі Мусоліні виголосив промову перед 75-тисячною авдиторією. В промові він підносив високо дух італійського народу та значіння фашизму.

Разом з тим він сказав на адресу гітлерівської Німеччини, що вона хоче навязати свої ідеї навіть Італії, яка з погордою дивиться на ті ідеї, що зародилися в народі, який був анальфабетом тоді, коли Італія мала Цезара, Верґілія та Авґуста.

ПОБРЕНЬКУЮТЬ ШАБЛЯМИ.

БІЛГОРОД (Юґославія). — З нагоди 11-літньої річниці народження наслідника престола влаштовано велику воєнну параду. На цю параду зібрано всі роди зброї військ у числі кількадесять тисяч.

Параду обернено в демонстрацію воєнної сили Юґославії. Вважають, що це є відповідь Італії на мобілізацію її армії на юґославському кордоні підчас повстання наців в Австрії.

СПІЙМАЛИ РОСІЙСЬКУ ШПИГУНКУ.

КОНСТАНЦА (Румунія). — На пароплаві, що прийшов з Царгороду, поліція арештувала російську Жидівку, яка визначається своєю красою. Вона хотіла проковтнути папірець, на якому написана була рекомендація її до румунських комуністів, як найбільш заслуженої „товаришки".

З нею арештовано ще трох чоловіків. Поліція каже, що тепер їй пощастило арештувати міжнародню шпигунку „Червону Венеру", про якої діяльність уже давно були відомости з ріжних европейських держав.

МОЛОДЬ ЗАБИРАТИМУТЬ ДО ТАБОРІВ ПРАЦІ.

НІРЕМБЕРҐ (Німеччина). — В своїй черговій промові на зїзді партії наців Гітлер заявив, що віднтепер усю молодь будуть примусово посилати на працю до спеціяльних таборів. Там будуть вишколювати молодь у дисципліні та привчати її до систематичної праці.

Підчас „зїзду" партії відбуваються без перерви воєнні маневри та воєнні вправи ріжних гітлерівських орґанізацій, які мають дуже добре воєнне вишколення.

ЕКСПЛЬОДУВАВ БАЛЬОН.

МОСКВА (СССР). — На летничому полі імени Фрунзе під Москвою з невиясненої причини експльодував величезний бальон-повітроплав червоної армії, який збудовано для лету в стратосферу. Вибух стався в часі, коли цей бальон готовили для лету, щоби побити всі дотеперішні осяги висоти.

НЕҐРИ ЗАСЕЛЯТИМУТЬ АМЕРИКУ.

АБЕРДЕН (Шкоція). — Президент антропольоґічного товариства, лорд Реґлен, заявив, що за кілька століть в Америці населення буде ніґерське. Білі люди вимруть та засимілюються з чорними.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число в пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У: Н. Союза: BErgen 4-1016.

Акдреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КРІЗА ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ.

У стейті Каліфорнія мають бути цієї осени вибори на ґовернора стейту. До цих виборів стає як кандидат демократичної партії Аптон Синклер, одна з найбільше барвних постатей Америки.

Звісний він широко поза Америкою зі своїх письменницьких творів. В Америці його знали менше, бо він усе був з переконання радикалом. Належав усе до якоїсь соціялістичної партії, а останніми часами навіть трохи симпатизував з комунізмом. Значить, він стояв за основну перебудову суспільного порядку.

Цього року цей пропаґатор непопулярних основних переворотів пустився кандидувати на публичний уряд з демократичної партії. Партійні політики спершу взяли заяву Синклера за жарт. Можливо, що й він самий зпочатку її так трактував. Але з часом це показалося можливим, і Синклер став справді трактувати свою кандидатуру серіозно. При правиборах, що відбулися кілька днів тому, він дістав подавляючу більшість голосів та став офіціяльним кандидатом демократичної партії.

Демократична партія з цього не зовсім задоволена. Синклер кандидує на програму, яка демократичним лідерам не подобається. Говорить він приміром, що закриті зприводу крізи фабрики треба відкрити для безробітних; що землю, яка стоїть облогом, треба віддати потребуючим землі, та що робітники мають мати на старість пенсію від стейту. Таких річей демократична партія ще ніколи не говорила. Такі річи вона все вважала політичною єресю.

Одначе, з другого боку, ці річи роблять партію популярною. Демократична партія ще ніколи не дістала такої переваги над републиканською, як тепер, коли партійний кандидат виступив з такими радикальними єресями. Це дає велику лекцію не тільки демократичній, але й републиканській партії, яку популярність можна здобути плятформою, що береться в якийсь рішучий спосіб розвязувати пекучі питання дня. Ця лекція певно не забудеться. Як довго такі пекучі питання будуть виринати, так довго будуть виринати люди, кандидати й напрямки, які будуть обстоювати такі рішучі виступи.

Під впливом таких виступів буде заломлюватися старий поділ партій. Партії будуть заставлені заявлятися за чи проти подібних пропозицій. Стане з одного боку рішуча консервативна партія, з другого боку рішуча поступова партія.

СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКІ ПОДАТКИ НА 1934 РІК У РАДЯНСЬКІМ СОЮЗІ

Ще 31-го травня московська комуністична централя видала постанову про сільсько-господарський податок на 1934 рік. У радянських часописах ця постанова, що має силу закону, видрукувана 1. червня. Московська влада в цьому законі вже виступає без „фіґового листка'', бо всякі „українські" „Вісти" й „Комуністи" друкують тільки імена Калініна, Куйбишева та Енукідзе, як заступників центральної московської влади, але ні словом не згадують про уряди „самостійних радянських держав" — України, Грузії, Вірменії й інших.

Постанова московської влади про сільсько-господарський податок відбиває в собі, як у зеркалі, сучасне політичне й економічне положення в радянській державі.

З таблиць оподаткування бачимо, наприклад, що на Україні вже в травні було ясно большевицькій владі, що врожаю там не буде. Через те оподаткування України щодо бараболі, тютюну, баштанів, городини і т. п. менше, ніж в інших частинах СРСР. Большевицька влада поспішає збирати сільсько-господарський податок. Селяни мають заплатити першу половину податку до 15-го жовтня.

Раніше Москва накладала податки на всі ділянки сільського господарства. Чим культурніше було господарство, тим більше мусіло платити, навіть на шкоду дальшому розвиткови самого господарства. Через те занепало в СРСР культурне скотарство, пчолярство й птахівництво.

Селянам було вигідніше порізати свою худобу, видушити пчоли, щоби не працювати даром на большевицьку державу. Щоби зробити кінець дальшій руїні, московські комуністи ухвалили, що в 1934 р. „цілком звільняється від оподаткування худобу всіх видів. птицю, кріликів і пчоли''. Відомо також, що через надмірне оподаткування в минулих роках дуже підупала в СРСР культура цукрових буряків. Це примусило Москву проголосити в новім законі, що „засіви цукрових буряків цілком звільняються від оподаткування''. Таксамо звільнено від оподаткування посіви конопель, бавовника, хмелю і інших культур, що потребують значного догляду. В новім законі знаходимо параґраф, що дає пільги тим колективним господарствам, які добре ведуть у себе рахівництво. Такі колгоспи будуть мати 10% знижки з податків.

За межами СРСР комуністи в ріжних країнах усіми мовами вихваляють „рівність і братерство", що, мовляв, панує в радянській країні. Якраз нова постанова Москви про сільсько - господарський податок виразно показує, що рівність московським диктаторам зовсім непотрібна. Комуністична влада тримається на привілеях. Хтож має пільги й привілеї в СРСР? Закон про сільсько-господарський подадок на 1934 р. показує нам цілий ряд людей, що мають пільги в оподаткуванню. Це „герої радянського Союзу", нагороджені відзнаками та „революційною зброєю", отже — військові.

Крім „героїв" не платять податку військові активної служби і ті, що в резерві — від простих вояків до ґенералів червоної армії. Отже „червона шляхта", люди зброї не платять податків.

Заплативши податок, мешканець села не може бути спокійний, бо є ще так зване „самооподаткування людности для задоволення її культурних і господарських потреб''. Цим нібито „самоопаткуванням" місцева влада може довести до руїни кожного селянина, самостійного господаря, і кождого члена колгоспу. В новім законі, напр., сказано, що „куркулі" мають платити самооподаткування втроє більше, як звичайні селяни. А всім відомо, що про приналежність до „куркулівської кляси" рішає не господарський стан, а воля комуністичної влади. Отже для самоволі комуністів лишається широке поле. Москва мягко стелить, але на тій постелі твердо спати.

С. А.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

БИТВА ПІД ТАНЕНБЕРҐОМ

Багато тепер в німецькій та в іншій пресі пишуть про ту битву, яка створила славу Гінденбурґови й завдала перший тяжкий удар російській армії в світовій війні. Битву цю називають Німці битвою під Таненберґом, а Росіяни називають її битвою під Сольдав. Як відомо, в цій битві цілком розбито армію Самсонова. Числа вбитих з російської сторони точно не знати, але знавці числять, що згинуло найменше 80,000 жовнірів та офіцирів російської армії.

Для нас, Українців, ця битва має бути памятною тим, що в ній полягли вбитими, а також були покалічені майже виключно ті вояки, що походили з України. Адже в цій битві найбільше потерпіли ґвардійські дивізії, які завжди, найменше на 80 відсотків, формувалися в Росії з Українців. Отож у цій крівавій битві вбито й покалічено найменше 200,000 цвіту української нації. За інтереси Росії, гнобительки України, вмирали українські герої-вояки, які чесно виконували накинений їм обовязок.

Зі всіх описів цеї страшної битви, як німецьких так і російських, чи ще яких чужих, виходить, що всіх незвичайно вражає хоробрість і відвага бойових частин. Трудно знайти в історії останніх війн такі приміри, які дорівнювалиб своєю хоробрістю і боєздатністю тому, що тоді виявили ґвардійські полки. Це, разом з тяжким болем і жалем за погибшими синами українського народу, наповнює нашу душу й серце гордістю й радістю, що лицарський ух славного Запорожа та козацтва жиє й досі в українськім народі. Це дає нам запоруку, що Україна, ставши державою, буде мати свою хоробру армію, яка зуміє боротися з честю й відвагою за інтереси тієї держави.

Коли перечитуєш ріжні спогади учасників тієї битви, описи її фахівцями, оцінку тої, чи іншої акції, то приходиш до одного засадничого висновку: що російська армія потерпіла під Таненберґом розгром лише тому, що не мала відповідного командування. Вона мала окремих хоробрих і гарних вояків-керівників, як сам командант армії Самсонов (козак), що застрілився, побачивши свою невдачу, як командант одного корпусу, ґенерал Мартос (Українець) та інші. Разом з тим вона мала й таких, як командант корпусу, ґенерал Клюєв (Москаль), як ґенерал Артамонов (Москаль) і т. п., що відходили від ворога й кидали свої позиції, не тільки ни вживши всіх заходів до їх оборони, а навіть не повідомивши інші воєнні частини.

Крім того верховне командування цілком не відповідало своєму призначенню. Воно не координувало акцією армій, і тому армія Рененкампфа не наступала проти Німців, коли в тому була найбільша потреба й найкраща нагода. Цим ця армія, не підтримавши Самсонова, пособила його розгромови. Зі всього виходить тепер ясно, що в Росії бракувало не пересічних вояків, не тих навіть старшин, що були в полі разом зі своїми жовнірами, але не вистарчало тих, хто керував військовими частинами, особливо більшими. Колиб у Росії були в той час ліпше вишколені офіцири ґенерального штабу, а на чолі штабу всіх армій не стояв распутинський протеґовець, ґенерал Жилінський, а був дійсно заслужений і знаючий своє діло ґинерал, то тоді не будоб таненберської слави Ґінденбурґа й можливо Німеччина не малаб президентом того, кого вона тепер величає.

Отак часто в життю випадок, або нездібнсіть та невміння інших творить героїв.

В. К.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В четвер, дня 6. вересня в ночи помер **Гнат Гаврилюк,** член Тов. Укр. Клюб Поступовий, відділ 70 У. Н. Союза в Джерзи Сити, Н. Дж. Покійний родився в селі Денисів, повіт Тернопіль. Приступив до У. Н. Союза в листопаді 1915 р. Покійний брав живу участь в українському життю в нашій громаді і ніколи не відмовляв жертви на потреби Рідного Краю. Покійний полишив троє дорослих дітей: Ольгу, Евгена і Матвія.

Похорон відбудеться в понеділок, 10. вреесня 1934 р., в годині 9-тій рано з дому сина Матвія під ч. 121 Clark Ave., Jersey City, N. J., до церкви св. Петра і Павла при Сусекс і Ґрін вул.

Просимо урядників і членів нашого товариства взяти участь у похороні.

Вічна Йому Память.

В. Кушнір, рек. секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПРОВЧИВ ЗЕМЛЯКІВ ШАНУВАТИ СВОЄ.

Анґлійського музика Генрі Вуда здавна обурювало, що анґлійська публика приймає з упередженням анґлійських композиторів і музиків, а зате, часто зовсім безосновно, пропадає за чужими. Передусім московські музики тішаться великою, зовсім незаслуженою популярністю.

Щоб дати Анґлійцям побачити себе в правдивім зеркалі, цей музик подавав від якогось часу свої твори під імям Павла Кленовського, буцімто молодого, многонадійного Москаля. Артистичні критики широко розписувалися про цього невідомого Кленовського та його подиву гідний музичний талант. Коли Вуд, не можучи подати дальших подробиць про цього талановитого Москаля, остаточно його поховав, себто сказав, що він помер, критики розписалися широко, яку то велику втрату потерпіла музика світа через цю смерть молодого ґенія.

По 5 роках такого дурення Вуд розкриває перед анґлійською публикою свій обман і каже: дивіться, які ви глупі зі своїм шануванням чужого! Якби я був подав вам ці самі музичні твори, і сказав, що це я їх писав, ваш земляк, такий Анґлієць, як ви, то ви були би підняли носи догори й з погордою сказали: Еге, шкода слухати.

АНҐЛІЙСЬКА ВДАЧА КІЛЬКА ПОКОЛІНЬ ТОМУ.

При читанню цеї події нагадується подібний жарт, уладжений два покоління тому одним анґлійським малярем. Оголосив він у ґазетах, що такого то дня, в такій то годині, на одній публичній площі в Лондоні один чужинець, звісний винахідник, буде заморожувати образи кождої людини в зеркалі. Мовляв, цей чужинець відкрив штуку затвердити відбиття людини з зеркалі і буде демонструвати свою штуку публично. Кождому вступ вільний.

В означеній годині, на означеному місці зібралася величезна товпа Анґлійців. Увесь модний світ був там. Та винахідника не було. Був тільки анґлійський маляр, котрий вичитав Анґлійцям лекцію про їх глупе поважання чужинецьких „блофів" та брак пошанування то своїх, справді заслужених людей.

Як видно, анґлійська вдача за два покоління багато не змінилася. Ще далі Анґлійці не мають пошанування до свого, ще далі бють чолом перед чужим, ще далі своє хвалять тільки тоді, як воно уходить за чуже.

ЧИ ЗМІНИЛОСЯ АНҐЛІЙСЬКЕ „СНОБІВСТВО"?

Не змінилася теж, видно, анґлійська вдача щодо своєї здібности розкривати такі сторони людської вдачі при помочі відповідних драматичних спрепарованих ситуацій.

Десь у 1912. році в суперечці за анґлійську вдачу, що розвелася в одному лондонському клюбі, один анґлійський актор представляв Анґлійців за „снобів", себто людей, що шанують аристократа як вищу характером людину. Коли його противники зажадали доказу, актор заложився з ними, що він буде в найлюднішому місці Лондону, в найбільше людний час дня, продавати по „пені" десять фунтові банкноти (коло 50 долярів) і не продасть за дві години навіть пять таких банкнотів, якщо він буде одітий бідно. Обі сторони признали це доброю спробою. Актор перебрався в бідну одіж, і справді продавав банкноти по „пені". І за дві години продав тільки два, і то один купив чужинець, а один Анґлієць з Манчестеру, щоби мати таку лондонську памятку.

В. В.

ЯК ШЛЯХТИЧ ВИЙШОВ НА ПІМСТІ

(Оповідання).

(3)

— Діти?
— Двоє.
— Що він є?
— Господар в Качорині.
— Караний?
— Ніколи.

— То зараз будеш! — погадав комісар і доповів голосно:

— Федьо Закотило! Ти покликаний на свідка. Мусиш казати щиру правду. Тяжкий кримінал жде тебе, як збрешеш!

— Як збрешу, то й повісьте мене!

— Ти мабуть пяний!

— Ні, пане комісарю. Я цілком не пю.

— Колиж бо заносить сивухою. Присунься ближче і хухни на мене.

Федь нахилився над столом і хухнув.

— Гм. Справді дух його чистісенький, без сліду горівки... Та се йому не поможе! — погадав комісар.

— Я з тобою побалакаю пізніше, — сказав комісар голосно. — Тепер ти пяний. Наплів би дурниць і засипавсь би.

— Нехай мене побе рука божа, як...

— Тихо! — перебив комісар, нетерпеливо позираючи на годинник.

— Коли прийти? — спитав Федь.

— Ти цілком не прийдеш, бо ти вже прийшов. Ходи за мною!

Бюра староства і мешкання комісаря були в однім будинку, колишнім монастирі. Там були також підручні арешти староства. Одна така арештантська келія була також в коридорі до мешкання комісаря. Саме тепер стояла порожна і на ростіж відчинена, бо вітрилася. Ключ висів на цвяху коло дверей. Комісар увійшов до келії, Федь Заколотило за ним.

— Ось тут лишишся, — промовив комісар, — бо я мушу на хвилю відійти.

Замикаючи двері, комісар додав:

— Завтра скажу тобі, чи підеш до хати, чи посидиш який місяць!

— Та за що! — скрикнув Федь.

Ключ заскреготав і заглушив крик Федя.

З ключем від арешту в кишені комісар побіг до сніданкового льокалю, де дожидав його панок, що їхав на полювання і до міста вступив на те, щоби запросити та з собою взяти комісаря Бельчарського. Не треба було дуже намовляти.

Комісар побіг до бюра, лишив для старости писульку, що завтра ніяких важних справ не буде, і він позволяє собі взяти коротеньку відпустку. Вхопив рушницю і торбу, замкнув на ключ коридор, що вів до мешкання і до арешту з Федьом, ключ сховав до торби і пішов. Перед староством вже стояла коляска з панком. Комісар присівся, фірман луснув батогом і за коляскою закурилося.

Староста не противився таким прогулькам свого комісаря, бо він свою урядову роботу все робив. За те, як Бельчарський вернувся з полювання не з порожними руками, то частина сеї добичі, деколи й вся добича ішла на стіл старости.

До двора в селі, де заповіджено полювання, комісар і його товариш приїхали смерком. В дворі був гамір, грали музики. То дідич справляв своїй жінці імянини. Бельчарський зараз пішов до кімнати, де грали в карти. Грав, і інші грали до білого рана. Молодші гуляли таксамо до білого рана. Не виспаним годі було йти на полювання. Всі пішли спати, і спали поза полудне. Дідич відпустив наґінку, бо дни вже ставали коротші і не виплатилося так пізно зачинати. Полювання дідич відклав до другої днини.

Коли знов смерклося, музики в дворі знов заграли. Та сим разом мисливі пішли троха скорше спати і повставали не так дуже пізно. Полювання не світлий дало вислід.

— Завтра заполюємо в ліпшім ревірі, — сказав господар. — Там добича буде багата.

— Нема іншої ради, як лишитися ще на трету днину, — погадав Бельчарський.

В сім ліпшім ревірі полювання скінчилося так, що комісар прийшов до двора на підвечірок з одним заяцем.

— Добра псови й муха! — погадав. — За три дни одного заячика.

Зате комісар надіявся бодай нині виграти щось в карти, бо вчора і позавчора лиш ледви що вийшов на своє. Ні виграв, ні програв. Випивши каву встав від стола і пустився до кімнати, заставленої картяними столами. При деяких вже сиділи грачі. На порозі раптом задержався і троха поблід. Пригадав собі Федя Закотила, що вже три дни сидів запертий, без кусника хліба, без краплі води.

— Він мабуть вже вмер! — погадав собі комісар. — Що то буде, як покажеться, що вмер, запертий ним безправно, цілком невинний?!

Метнувся шукати панка, з котрим приїхав був. Знайшовши, взяв його на бік і промовив шепотом, цілий трясучися:

— Дайте мені ваші коні, бо я пригадав собі дуже важну урядову справу. Ще нині мушу бути в старостві!

— Та так пізно? — спитав панок. — Вже по бюрових годинах.

— Хоч би опівночі! Мушу, мушу!

Бачучи стрівожене лице Бельчарського, панок вийшов дати свому фірманови приказ, щоби зараз запрягав коні. Комісар взяв свою рушницю і заяця. З хати вийшов хильцем, не попрощавши господаря. Лиш панкови шепнув до вуха:

— Виправдайте мене перед господарем. Скажіть йому, що я відіхав нагло, пригадавши собі щось. Се не буде брехня, бо таки так є. Скажіть йому, що в тій останній хвилині я не міг знайти ні його самого, ні його добродійки.

В тій хвилі з хати вийшов і до них приступив сам господар. Побачивши запряжену коляску і Бельчарського з рушницею і з заяцем в руках, господар промовив:

— Втікаєте, пане комісарю? Так вам пильно, що й не прийшли до мене попрощатися?

— Я... я... Я боявся, що не пустите мене, а я мушу їхати! — вибовтав комісар. — Мій приятель був би попрощався за мене.

— Я таки вас не пущу. У вас в бюрі лише хлопські справи Хлопи нехай ждуть. Ще й ліпше для них, як вас там нема. Менше будуть сидіти в арешті!

— Слово арешт, неначе ножем кольнуло його в серце.

(Дальше буде).

Мусій Степанчук.

ДО ШКОЛИ, ДО ШКОЛИ!

До школи, до школи! —
Ввесь світ знов говорить.
Хвилює дітвора і грає, як море:
Міськими шляхами,
Сільськими стежками
Дрібче дрібнота малими ніжками.

Поглянеш на юні
Ці личка безжурні
І радість огорне тебе в хвилі тужні,
По личках цвитучих,
В очецьках блискучих
Ти бачиш надії днів кращих будучих...

Десь возьметься сила,
Ударить кров в жилах
І серце забеться весело і живо,
Бо в дітях — у школі
Шукаємо долі
І мрії снуємо— про блеск, щастя й [волю.

До школи йдуть діти
Над книжков сидіти,
Щоб світ цей пізнати і правду узріти;
Бо ясний світ Божий
Є пишний, як рожа,
Та правда і щастя ще темне, негоже.

Усюди неправда,
Неволя і зрада...
У дітях, у школі всіх краща відрада.
До школи йдіть, діти,
Учиться й терпіти;
Учиться й боротись, щоб сонця луч [взріти

ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ

(З нагоди 100-літніх роковин народження поета).

(3)

Поетова душа, що росла й розвивалася у вільних горах буковинських Карпат, не хотіла підчинитися жовнірській рутині вона протестувала. Про той протест ми довідуємося з віршу:

В АРЕШТІ.

І опівніч вже минає,
Вже і лямпа догоряє,
І камрати замітили,
Коло столу сном присіли.

Спочивайте, милі братя,
Бо вам добре спочивати,
Але я, о ні, ніколи,
Бо-м в кайданах, бо-м в неволи.

І за що мене вкували?
Що риштунки ржев запали!
Я би-м думав, що від піти
Зброя мусить червоніти.

Щож бо збройов ся клопочу?
Най кують мя, кілько хочуть!
На вікні, он коло крати,
Там шездара сиротяти.

А я втворю си віконце, —
Ясний місяць — моє сонце!
Ох, як зачнуть грати, грати,
Мусять струни ся пірвати.

Так, най струни ся поколють,
Бо я всю жовнярську долю,
Бо я все, що в войску знаю,
На шездарі заспіваю.

Так, усе я заголошу;
А кайдан, що осде ношу,
Завторує в срібні нути,
Аж го звізди мусять чути.

По війні Федькович вернувся до Черновець. З батьком не любив сходитися, маючи жаль на нього за те, що той віддав його до війська та й що лихо обходився з матірю. В Чернівцях запринязнився з німецьким поетом і письменником професором Найбавером, котрий здобув великий вплив на нього. Потім познайомився з українськими студентами Кобилянським і Горбалем, а ті, довідавшись, що він пише вірші по німецьки, спонукали його творити по українськи. Федькович тоді написав кілька поезій для брошурки Кобилянського. Від тепер вже почав писати по українськи досить багато. В Чернівцях побув він півтора року і як його полк відходив знов до Семигороду, він пішов з полком і звідтіля посилав свої твори до львівської газети „Слово".

1862 року редактор „Слова" Дідицький видав збірку його творів з біографією поета і переднім словом редактора, в якім незвичайно звеличав його, порівнюючи його майже з Шевченком.

Не дивож. До його часу австрійська Україна не видала ще була поета, який став би був на педестали правдивого співця духа.

Про Федьковича заговорив тепер ввесь український нарід по обох боках кордону. І не лиш Украгнці піднесли великич поета. Про нього вискалася з великим признанням також російська критика. Один з найбільших російських письменників, Турґенев, писав до Драгоманова: „У творах Федьковича бє жерельна вода, а все інше (тобто твори інших тодішніх галицьких письменників, що старалися писати по російськи), або туманний сутінок або сморід труп".

Найяркішим однак доказом про високу якість творчости Федьковича є те, що вибір його творів переложено також на чужі мови, між іншим Златоврацький переложив його збірку творів на мову російську.

В році 1863 поет занедужав тяжко, звільнився на довший час від війська. Він вернувшись на Буковину, перейшов на праславіє і приймив імя Юрій, тай уже не називав себе Осипом Гординським, але Юрієм Федьковичем.

Федькович писав також по німецьки і ті його твори Німці приняли з дуже прихильною критикою, визнаючи в Федьковичу великий творчий талант.

Ми однак поминимо ту його творчість на боці, бо для нас відігравали велику ролю тільки його твори писані по українськи, бо лиш ними промовив він до широких українських мас.

Його читала з захватом ціла українська земля, а Західня Україна пила його твори, як живущу воду. Він перший вивів західних Українців на широкий шлях літературний, по якому вже свобідно могли ступати такі великі майстри слова на Західній Україні як Франко, Кобилянська, Стефаник і інші.

У творах Федьковича знаходимо невмиручі образи, взяті з життя військового, дальше з життя наших Гуцулів — тої вітки українського народу, серед якої поет народився і виріс. Великі образи малює він як у формі пісенній так і в прозі. А малює він їх так захоплюючо, так сердечно, як може ніхто інший, бо з ніжности свойого серця. Ось як описує він почуття сина до мами:

Ой, ненечка старенькая
Пише ми водно,
Що там зима тяжелькая,
А їй студено;

Нема, нема її кому
Врубати дрівець,
Бо їй синок один в дому—
Цісарський стрілець.

І не видержує синівське серце:

І схопився як поломінь,
Полетів як птах,
А вітер з ним не йде в догін,
Бо годі му так;

Бо він летить до матінки
Старої домів,
Дровець її врубатоньки,
Би хатку нагрів.

Така сама ніжність сердечна тягнетсья золотою ниткою у всіх його творах прозових, які критика порівнує до Марка Вовчка.

Крім своєї письменницької діяльности поет старається помогти свому народови й на інших ділянках. Українське шкільництво в австрійській Україні дуже кульгало, не маючи навіть підручників чистою українською мовою. Він хоч частинно постарався в тому помогти. В 1866 році зладив буквар, але задля фонетичного правопису ані буковинська православна консисторія, ні в два роки потім галицька шкільна рада не хотіли його приняти. Та в серпні 1869 року міністерство іменувало його шкільним інспектором, тай співаник, що він прилагодив, приняли до народніх шкіл.

Зрезиґнувавши з інспектора, став був на короткий час редактором видавництва львівської „Просвіти". Там пробув лищ 14 місяців і вернувся назад на Буковину.

В 1854 році він із буковинськими народниками заснував видавниче товариство „Руську Бесіду", що почало видавати часопис „Буковина", якої він став редактором. Заснування на Буковині цього товариства зробило на нього велике враження, бо з того приводу написав поет повний сили і туги вірш:

Заруй, туре, буйний туре,
Буковинський туре,
Най твій голос зрокоче,
Як громи во бури.

Щоб розлягся він од Дону
Та аж до Дунаю,
Що ми Січу заложили
В буковинськім краю.

В 1886 році земляки святкували врочисто 25-літній ювілей його письменницької діяльности. Але небавом він занеміг і 11 січня 1888 року помер. Похорон відбувся дуже велично, а на його гробі на черновецькім цвинтарі стоїть гарний памятник.

Цього року святкуємо 100-літні уродини Федьковича. Уродин, а не його смерти. Бо він не вмер, а вже між нами і буде жити так довго, доки живе українське слово серед народу Української Землі. Він не вмер, бо й сам не вірив, що поет умирає, коли писав:

Чого прийшли ви у святиню?
В святому храмі що шукать
Прийшли, сини ви України?
Її пророка поминать,
Мов би мерця у домовині?
Хібаж пророки правди гинуть?

Ні, ми витаємо сьогодні Юрія Федьковича, великого буковинського соловія, серед нас — живого, бо чуємо його слова, чуємо, як він промовляє до нас.

І тому кличемо:
Не вмер поет!

Віктор Купченко,
Вінніпеґ.

(Конець)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ СКАРБНИЦІ.

Український нарід має багато народніх приказок, які є його скарбом. Вони походять від людей і для людей. В кождій приказці криється велика наука, яку тільки треба схопити, себто знайти відповідні порівнання. Наприклад:

1.

Яке дерево, такий клин.
До цього додати:
Не трудно натури батька
Синови надбати.

2.

Яка грушка, така й юшка.
З цих слів примір буде:
Матусі натури доня
По вік не забуде.

3.

Яке коріння, таке й насіння.
Чом не памятати,
Що з насіння також коріння
Мають виростати?

4.

В своїй хаті, своя правда
і сила і воля.
Щоб державу збудувати,
Треба силу волі мати.
Аж тоді її здобудем,
Коли в згоді жити будем!

5.

Один за всіх, всі за одного.
Цей клич в словах памятаєм,
Та на ділі забуваєм.
А це діло людське й Боже
Лихо знищити поможе.

6.

Хто під ким яму копає,
Сам в неї впадає.
Хоч і впаде він ще й далі,
У глибінь копає,
Бо в руїні, не в будові,
Віч вподобу має.

7.

Без Бога ані до порога —
Так говорять люди.
А большевики про Бога;
„Не було й не буде".

8.

За сиротою, Бог з калитою.
Приповідка ця тільки в того,
Місце в серцю має,
Хто убогую сироту
Щедро спомагає.

9.

Покірне телятко дві матки ссе.
Як покора з покорою,
Це є вдача гарна;
Як стрінеться із гордістю,
Безвартісна — марна.

10.

Не все золото, що блищиться.
Не цінить людину,
Що гарна на вроду,
А характер, щира праця,
Для свого народу.

11.

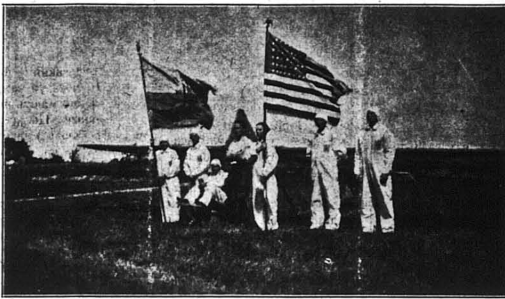
А бодай тоб здоров був,
Що горівку роздобув.
Хто так часто промовляє,
Той здоровля мало має;
Він бажає всім усоди,
Сам приймає лихо в груди.

Йосиф Буката.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Укр. Летунська Школа ОДВУ має дотепер покищо тільки БЕЗМОТОРОВИЙ ЛІТАК (так званий „ґлайдер", без якого школа, як така, не може існувати). На знимці бачимо МОТОРОВИЙ ЛІТАК, біля якого стоять ученики, що мали лекції мотору. Управа Летунської Школи робить заходи, щоб закупити для школи якнайскорше моторовий літак.

Ученики Укр. Летунської Школи (ОДВУ) при відкриттю площі, на якій починали свої практичні вправи на БЕЗМОТОРОВІМ ЛІТАКУ. По середині бачимо інструктора Б. Ґілеґана та кількох учеників, що з прапорами ОДВУ вийшли на площу, де починали свої перші досягнення лету.

ЕВРОПА Й ЯПОНІЯ.

(УП) Трібін де Женев з 19/20 серпня 1934 приносить дуже цікаву статтю під повищим заголовком, з приводу загострення відносин на Далекому Сході. Ми подаємо її в перекладі, бо справа Далекого Сходу цікавить таки в першу чергу найбільше Українців.

Японське воєнне міністерство опублікувало на днях список інцидентів, які виникли на протязі біжучого року здовж московсько-манджурської границі. Мова тут про ті вчинки, які закидується радянським воєнним формаціям. Їх скількість доходить до пятнацятьох, у тому числі нарушення території узброєними ґрупами, безправні арештування людей, перелет літаків і т. п.

Ми зовсім не схиляємось до того, щоб повірити в повну безневинність обвинувачої сторони; одначе японські обвинувачення нагадують нам пазурі, які помічаються все в мілітарно сильних народів з не дуже то благими намірами у відношенні до своїх сусідів. Токійський комунікат дає певні підстави до занепокоєння. Японський уряд не видав його без причини, а цією причиною є імовірно ніщо інше, як передосторога тих заходів, які він задуме вжити в найближчому часі. Ці заходи, як можна догадуватися, не є того роду, щоб могли забезпечити шанси мира на Далекому Сході. А пояснення, які ми дістали на Ке д'Орсе (французьке міністерство закордонних справ) у справі східного пакту, який протеґується тою установою, викликають у нас певні занепокоєння.

Якщо цей пакт буде заключений, то Франція ввійде в нього з титулом держави ґарантки. Це знову означає, що вона ближче вмішається в східньо-європейську політику і як звязана з Росією правдоподібно буде змушена заняти й становище відносно японсько-московської війни. Не треба бути пророком, щоб сказати, що це може стати вступом до нової европейської війни.

Ми, західні Европейці, мусимо направити наші зусилля в тому напрямі, щоб уникнути двох небезпек, однаково страшних: одною з них є німецька агресивність, а другою активне вмішання азійського питання збройним шляхом. Це останнє є дуже вважливою частиною проблеми Тихого океану.

Здоровий розум каже нам, що найкращою забезпекою, яку ми моглиб вжити відносно цього, булоб тісне зближення між Англією, Францією та Італією з одного боку і вичікуюче становище щодо Росії з другого. На жаль, досі вже вичерпано всі арґументи того здорового розуму, якого якраз бракує всім тим, що заходяться коло організації европейського мира. Замісць того, щоб тим труднощам глянути прямо в вічі, їх все якось обходиться боком, а це є і нерозумно і не веде ніяк до цілі.

Перша трудність, це доведення Німеччини до розуму. Ми всі є того переконання, що одиноким способом для цього є, виказати Німцям їх безсилля. А Німці відчують це лише в тому разі, коли будуть мати проти себе обєднану Антанту: Англію, Францію й Італію. Другою трудністю є те становище, яке треба заняти в разі вибуху досі прихованого конфлікту між Росією й Японією. Якщо цей конфлікт вибухне — а день його вибуху може ближчий, як це декто думає — то західні Европі не треба в його активно вмішуватись, бо наслідки такого вмішання можуть бути для Европи досить ґрізні. Для Англії й Франції булоб краще погодитись на те, щоб Японія в Азії завела порядок, що в свою чергу може бути прелюдією до втрати кольоній у тій части світа, ніж допустити до нової смути в Европі, яка означалаб повну руїну для всіх.

Кольонізація в Азії, як це було перед сотнею літ в Полудневій Америці, дійшла до свойого фатального пункту. Прискорений зріст японської воєнної могучости, якому сприяв анархічний стан відносин в Европі, не може дальше продовжуватись. Льогічним наслідком цього буде японська геґемонія в Азії. Її не зможе ніхто перешкодити там затвердитися. Це є вища льогіка ходу всіх справ. Це означає зактивізування в життю жовтої сили, а це не може нас радувати. Одначе закони історії вказують, що одні панування заміняються другими і що це булаб зайва спроба перешкодити новій зорі піднестися до зеніту.

Европа мусить скоро рішитися, чи вона має дати Японії вільну руку в опануванню Азії, чи викинути надзвичайно ризикованну карту та стати на позиції між білими й жовтими.

СОНЯШНА КУПІЛЬ І ЧАХОТКА.

Англійські лікарі Гос і Ервін, управителі шпиталю в Дромпстоні, помістили в „Бритіш Медікел Джорнал" статтю, з якої виходить, що одна шеста чахотичних, яких вони лікували, набавилися цієї недуги наслідком надмірної соняшної купелі. Хирляві та виснажені люди, можуть лише поміркованно вилежуватися на сонці. Кожний, якого сонце мучить та запримічує підвищену темпернатуру, або нічю пріє, мусить залишити соняшну купіль. Інакше йому грозить небезпека, що легко від того занедужає.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЙОНГСТАВН, О.

На ремісничу дівочу бурсу у Львові.

В неділю, 5. серпня ц. р., завитала до нашої громади при церкві Пресв. Тройці делеґатка з краю, п. М. Нижанковська-Говиковичева, відпоручниця Гол. Управи Українського Краевого Товариства Охорони Дідей і Опіки над Молодю у Львові. На зазив о. Івана Забави зійшлись численно всі парохіяни до церковної галі. Священик представив присутним шановну делеґатку, рідну сестру бл. п. о. Остапа Нижанковського, замордованого польськими військами в 1919 році, і завізвав, щоби спокійно вислухали її реферату, а потім зложили свої лепти на ремісничу дівочу бурсу у Львові. Він вияснив коротко ціль і значіння такої бурси у Львові, щоби присутним лекше було зрозуміти реферат делеґатки.

Пані Говиковичева зложила привіт від рідної землі, від всіх наших братів і сестер у ріднім краю, а потім у своїм рефераті представила історію оснування дівочої ремісничої бурси у Львові, на яку вона 6 літ тому зібрала $4,300, і є тепер її головою. Та на тій бурсі тяжить ще $1,500 довгу і ось вона вдруге, відвідуючи свого сина в Дітройті, хоче обіхати всі наші парохії й просити жертв на сплату цього довгу. Хоч тут тяжка кріза та безробіття, але там в краю прямо нужда. Тому край мусить ще все просити помочі від еміґрації. Її слів присутні вислухали уважно. Парохіяни зложили на ту ціль $20, хоч не були на цю збірку приготовані.

Жертви зложили: по $1: о. І. Забава, М. Бурка, С. Ворожбит, С. Шпирка, М. Васько, С. Пущак; по 50 ц.: Л. Кухтин, І. Стахура, Лучків, Розалія Шпирка, Катерина Пущак, Шевчишин, Пилип, Бирка, В. Кохан, адв. Кічак, О. Тарновський, М. Сірий, А. Кучманич, В. Павлик; С. Кость 75 ц.; по 25 ц.: І. Доровський, В. Зубаль, К. Козловська, П. Мацинський, О. Фесьо, Ярош, І. Кравець, І. Лисак, Д. Романко, Н. Винник, І. Мацинський, Мацинська. — Разом зібрано $16.25. Дрібними датками зібрано $3.75. Збірку в сумі $20 передано до рук пані Говиковичевій, котра подякувала за збірку і просила, як ще хто хотів би зложити свою жертву, то нехай пішле на її адресу:

Santa Barbara Drive, 20042, Detroit, Mich.

Або ще краще через Обєднання на згадану бурсу до краю. **Жертводавець.**

— Чи ти віддав би власнику гроші, колиб ти знайшов тисячу долярів?

— Коли маю бути чесний, то скажу: ні!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Гурток Україністів.

Кілька місяців тому засновано гурток україністів у Ню Йорку. Організація складається переважно з молоді, що поставила своєю ціллю студіювати українську літературну мову. Одна мова й один правопис для одного українського народу яку маємо вживати в розмовах, публичних виступах та в писанню. Таке гасло кинула молодь Ню Йорку.

На перший погляд здавалося, що така організація не буде житездатною у світовому місті економічного й індустріяльного життя, з його своєрідним суспільним укладом, погонею за доляром, матеріялістичними спокусами, люксусом і т. п., що безумовно впливає на формування світогляду молоді.

Ніхто не перечить тому, що українська молодь має теж добре дбати і про свій добробут. Та не одним хлібом жие чоловік, а й словом.

Самі Американці роблять переоцінку вартостей; бачать, що матеріялістичне життя це не все. Справжня американська інтелігенція глядить інших вартостей в духовому життю та ідеалістичних змаганнях людства.

Україністи мають іти в одній ряді з цим передовим громадянством Америки. Крім того мають розширити свій світогляд знанням національно-культурного життя українського народу та поширювати те знання в першу чергу серед своєї української кольонії, як і серед інших народів.

Придивляючись до нашого життя в Америці, бачимо, що в нас не все гаразд. Візьмем, наприклад, нашу мову. Якою мовою говорять Українці в Америці? Дуже рідко ми можемо почути справжню чисто українську мову. Більшість говорить жаргоном, збіркою ріжних слів: українських, московських, польських та американських. Мова нашого громадянства в Америці дуже мізерна, бідна, заросла бурянами, як то кажуть, невиполена.

Молодь поставилась у першу чергу критично до себе. Вона каже отверто перш за все собі: „Ми не знаємо української літературної мови, тої мелодійної, звучної, ніжної, найкращої для нас мови, мови Котляревського, Шевченка, Франка, Коцюбинського, Тичини й інших. Ми хочемо виполоти свою мову від буряну", і робить це кожного дня, бо знає, що мова то є той духовий скарб, характеристика моральних цінностей окремої особи, зброя, що відограє першорядне значіння в життю людства.

Звичайно у людини зароджується перше думка, яку вона висловлює в словах, а далі йде чин, переведення слова в життя. Хто не володіє добре мовою, той не в стані звисувати своїх думок для себе, а тимменше для інших. Така людина завше хитається; це ті, що Шевченко вже про них говорив, що вони не знають, хто вони такі.

Шевченко бачив кругом себе духових калік, і знав, що довгі роки після нього буде їх багато. Отож він все життя своє поклав на те, щоб виліковувати калік, навчити ясно формулувати свої думки своєю мовою, щоб ми змогли самі про себе розповісти, хто ми, чого хочемо, не покладаючись на чужу поміч. І роки проходять, десятки їх, а скоро й сотня буде, як відійшов від нас Тарас, але він жие з нами, жиють слова його майстерні.

Молодь, ідучи за вічними ідеалами наших провідників, зробила переоцінку своїх вартостей. І це є крок уперед, це внутрішня революція.

Шлях, яким іде молодь, це шлях самоудосконалення, надбання моральних вартостей.

Можна надіятися, що молодий гурток україністів своєю працею придбає собі більше прихильників і займе відповідне місце серед організацій української кольонії в Америці.

(В справах гуртка звертатись до секретаря, Івана Харамбури, 30 East 7th St., New York, N. Y.)

Нестор Нововірський.

ЧОМУ НАЛЕЖИТЬ СПОЖИВАТИ ВІТАМІНИ.

Вітаміни знаходяться в багатьох стравах, які ми їмо. Иде про це, щоби знати, які саме вітаміни й у яких стравах є і відповідно до цього повести раціональне відживлювання. Не йде навіть про те, щоби переставати їсти мясо, яке, як відомо, має вітаміни. Належить тільки деякі страви їсти частіше, деяких, що їх не споживаємо, всетаки споживати.

До страв, які належить частіше споживати, належать між іншими морква і шпінат. У тих яринах знаходиться вітаміна Е. Її значіння для відживлювання, не тільки дітей, але й старших, є дуже велике. Вітаміна Е становить поживу для костей. Запевнює їм нормальний розріст та розвиток. Організми, які не мають цеї вітаміни, занепадають на недостачу вапна в костях, що спричинюе розмягчення костей. Зустрічаємо її в жінок та дітей. У дітей спричинює брак цеї вітаміни англійську хоробу. Одним зі засобів боротьби з англійською хворобою у нас булоб розповсюднення вживання шпінату. Якщо вже мова про англійську хворобу, то її лікування спирається на сонячних купелях, насвітленних кварцовою лямпою та споживанню тран, який має в собі теж вітаміну Е, як морква і шпінат.

Вітаміни Ф є в маслі та салаті. Повинні їх споживати вагітниці, бо ця вітаміна пособляє творенню плоду та впливає на родильні здатности жінок.

Як бачимо, вітаміни, відживні субстанції, для кожної живої комірки організму конечні, повинні знайти більше уваги при нашому відживлюванні. Хто до них не ставиться з більшою повагою та зрозумінням, цей заплатить за це своїм здоровлям.

СВІТОВА ВІЙНА ДВАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. — 21. СЕРПНЯ. — ФРАНЦУЗИ НАСТУПАЮТЬ НА НІМЦІВ. (40)

© 1934 by United Feature Syndicate, Inc. 8/21

Після завзятих стрічних боїв французській армії пощастило змусити Німців відступати з Льотарингії в районі Штрасбурга. Німецька армія відходила в напрямі до Цаберн, що лежить у центрі просмику через гори Вогези, які були природнім стратегічною лінією між Францією й Німеччиною. Німецька армія відходила також у напрямі ріки Марни. Отсе були перші французькі перемоги на фронті, які показали Німцям, що вони мають перед собою міцного ворога.

На півночі Бельгії Німці зібрали шістьсот-тисячну армію, яка вже далеко відійшла від міста Леж. Ця армія готовилася стрінути тут французькі й англійські війська, які спішили на підмогу нечисленній, але хоробрій бельгійській армії. Ця місцевість південної Бельгії була дуже важкою для боїв і розвертання великих армій. Тут мала виявитися вперше здібність усіх армій до маневровань при найнесприятливіших умовах.

Російська армія почала свій наступ на кордоні Буковини й Галичини. Передові частини російської армії вже перейшли кордон Австро-Угорщини. Рахують, що в перших часах Росія вислала до Галичини яких 72,000 військ. Війська ці наступали в Галичині, захопивши лише частину Буковини. Там вони наступали в напрямі на столицю Буковини, Чернівці. Разом з тим поспішно підводили все більше війська проти Галичини й Буковини.

Бельгійська армія завзято боронила останню твердиню Бельгії, Антверпен, затримавши тут наступ Німців. Щоб ліпше оборонити підступи до фортів Антверпену, бельгійська армія вирубала великі простори ліса навколо кріпости, щоб там німецька армія не мала укритих підступів. Разом з тим поспішно будовано бетонові форти, в основу яких уже були покладені ті висновки, котрі бельгійські інжинери встигли поробити на підставі початків війни.